

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Український державний університет
науки і технологій**

Кафедра «Фізичне виховання»

В авторській редакції

**ВИКЛАДАННЯ ПРАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ З
ІГРОВИХ ВИДІВ СПОРТУ (ВОЛЕЙБОЛ,
ФУТБОЛ, БАСКЕТБОЛ) АНГЛІЙСЬКОЮ
МОВОЮ**

Навчально-методичні рекомендації
для практичних занять з фізичного виховання

ДНІПРО
2023

УДК 796.3:811.111(076.5)

В 43

Упорядники:

Н. В. Лутаєва, В. А. Дорош, В. Л. Умеренко

Електронний аналог
друкованого видання

Схвалено Групою забезпечення якості освітньої програми
ОПП 275.02 «Організація перевезень і управління на залізничному транспорті»

Протокол № 4 від 01. 11. 2023

В 43 Викладання практичного матеріалу з ігрових видів спорту (волейбол, футбол, баскетбол) англійською мовою : навчально-методичні рекомендації для практичних занять з фізичного виховання / упоряд. Н. В. Лутаєва, В. А. Дорош, В. Л. Умеренко : Укр. держ. ун-т науки і технологій. – Дніпро : УДУНТ, 2023. – 41 с.

Навчально-методичні рекомендації до проведення практичних занять з ігрових видів спорту для здобувачів вищої освіти. Навчальний матеріал структурований блоками, кожен з яких містить інформацію про історію виду спорту, його загальні терміни та визначення. Викладено українською та англійською мовами.

Мал. 4. Бібліогр.: 4 назв.

© Лутаєва Н. В. та ін., упорядкування, 2023

© Укр. держ. ун-т науки і технологій, 2023

ЗМІСТ

1. Передмова.....	4-5
2. Волейбол. Volleyball.....	5
2.1. Історія волейболу. History of volleyball.....	5-7
2.2. Загальні терміни. Common terms related to volleyball.....	7-8
2.3. Передача м'яча. Passing the ball.....	8
2.4. Нападаючий удар. Spike; smash.....	8-9
2.5. Блокування. Screen.....	9
2.6. Подача. Serve, service.....	9-10
2.7. Суддівство. Judging, refereeing.....	10-11
3. Визначення. Definitions.....	11-15
4. Футбол. Football.....	15
4.1. Історія футболу. History of football.....	15-16
4.2. Загальні терміни. Common terms related to football	17
4.3. Футбольне оснащення. Football equipment	17
4.4. Передача м'яча, володіння м'ячем. Pass, ball possession.....	18-20
4.5. Функції та позиції гравців. Football players and their positions.....	20
4.6. Дії воротаря та дії біля воріт. Goalkeeper's actions and actions at the goal posts.....	21
4.7. Технічні та тактичні дії. Techniques and tactics.....	21-23
4.8. Гольові моменти. Scoring chances.....	23
4.9. Суддівство. Штрафні санкції за порушення правил. Refereeing. Penalties for the breach of football laws.....	23-24
5. Визначення. Definitions.....	25-27
6. Баскетбол. Basketball.....	27
6.1. Історія баскетболу. History of basketball.....	27-28
6.2. Загальні терміни. Common terms related to basketball.....	29-30
6.3. Технічні та тактичні дії. Techniques and tactics.....	30-33
6.4. Суддівство. Refereeing, judging	33-35
7. Визначення. Definitions.....	35-38
8. Питання для самоконтролю. Questions for self-control.....	38-39
9. Бібліографічний список.....	40

1. ПЕРЕДМОВА

Процес становлення нової системи освіти, яка має бути орієнтована на входження в світовий освітній простір супроводжується суттєвими змінами педагогічної теорії та практики навчально-виховного процесу, особливе місце в якому займає блок гуманітарних наук до складу якого входить навчальна дисципліна «Фізичне виховання».

Організований процес фізичного виховання становить творчу діяльність із засвоєння минулих і створення нових цінностей, переважно у сфері фізичного розвитку, оздоровлення й виховання. Фізичне виховання як навчальна дисципліна надає спеціальні знання, формує уміння, навички та направлена на розвиток фізичних якостей людини. Як і виховання в цілому, воно є загальною і вічною категорією соціального життя особистості і суспільства. Його конкретний зміст і спрямованість визначаються потребами суспільства у фізично підготовлених людях і втілюються в освітній діяльності. Навчальна дисципліна «Фізичне виховання», як компонента всіх освітньо-професійних програм, має за мету досягнення наступних компетентностей: володіння системою знань зі сфери фізичної культури, які є необхідними для забезпечення самодостатньої життєдіяльності, володіння руховими уміннями і навичками, що визначають готовність до обраної професії, здатність до виконання тестів і нормативів з фізичної підготовки на рівні вимог освітньо-професійних програм відповідного спеціаліста, здатність до мотиваційно-ціннісного ставлення до фізичної культури, як важливої частини загальної культури суспільства, спрямованої на фізичне вдосконалення та збереження здоров'я. Використання навчально-методичного видання «Викладання практичного матеріалу з ігрових видів спорту (волейбол, футбол, баскетбол) англійською мовою» в рамках елективного компоненту практичних занять з фізичного виховання надає науково-педагогічним працівникам можливість реалізувати свій творчий потенціал та узагальнити педагогічний досвід, а здобувачам вищої освіти ознайомитись зі спортивною термінологією окремих видів спорту. Застосування англійської мови у закладах вищої освіти України здійснюється відповідно до «Концептуальних засад державної політики щодо розвитку англійської мови у сфері вищої освіти», розроблених Міністерством освіти і науки України в партнерстві з Британською Радою в Україні. Законопроект Про застосування англійської мови в Україні, рекомендований Радою Європи з мовної освіти від 22 травня 2018 року базується на принципах визначення ключових компетенцій та навчання впродовж всього життя. Міністерством освіти України затверджено методичні рекомендації, які враховують завдання сучасної іншомовної освіти, модернізаційні процеси в освітньому просторі України, національні пріоритети з удосконалення викладання, вивчення та використання англійської мови, потреби учасників освітнього процесу. Документ передбачає рекомендації керівництву закладів вищої освіти України, викладачам англійської мови за професійним

спрямуванням та англійської мови для академічних цілей, викладачам фахових дисциплін англійською мовою, іншим працівникам закладів вищої освіти. Англійська мова та її розвиток повинні стати частиною узгодженої загальної корпоративної культури закладів вищої освіти, вибудованої на спільних підходах (лідерство, креативність, доброчесність, застосування інноваційних освітніх технологій), відповідних принципах відкритості, демократичності, рівному доступі для кожного та справедливості (однакова винагорода за рівний обсяг виконаної роботи).

Навчання забезпечує завершене формування у здобувачів вищої освіти потреби вивчення англійської мови з оволодінням нею як засобом спілкування, пізнання, самореалізації та соціальної адаптації в полікультурному світі. Створення додаткового англомовного середовища у вигляді практичних занять з фізичного виховання є цінним і цікавим досвідом для викладачів і студентів, оскільки розширює мовні кордони. Глобальна соціально-економічна задача по інтеграції культурного вітчизняного потенціалу в світову спільноту має вирішуватись фахівцями нової формації. Окрім глибоких професійних знань такий фахівець повинен мати високий рівень особистої фізичної культури, володіти певними уміннями й навичками для вдосконалення власних фізичних якостей та збереження здоров'я.

2. ВОЛЕЙБОЛ. VOLLEYBAL

Volleyball is a sport game played by two teams on a playing court divided by a net. There are different versions available for specific circumstances in order to offer the versatility of the game to everyone.

The object of the game is to send the ball over the net in order to ground it on the opponent's court, and to prevent the same effort by the opponent. The team has three hits for returning the ball (in addition to the block contact).

The ball is put in play with a service: hit by the server over the net to the opponents. The rally continues until the ball is grounded on the playing court, goes "out" or a team fails to return it properly.

In volleyball, the team winning a rally scores a point (Rally Point System). When the receiving team wins a rally, it gains a point and the right to serve, and its players rotate one position clockwise.

2.1. Історія волейболу. History of volleyball.

The history of volleyball is connected with the name of William G. Morgan. Born in 1870 at Lockport, New York, William G. Morgan spent his childhood years attending public school and working at his father's boat yard on the banks of the Old Erie Canal. In 1891 Morgan entered Mt. Hermon Preparatory School in Northfield, Massachusetts, and there he developed a friendship with James A. Naismith, who was destined to be the originator of basketball. Naismith was impressed with young

Morgan's athletic skills and encouraged Morgan to continue his education at the International Young Men's Christian Association Training School (YMCA Training School) in Springfield, Massachusetts (now called Springfield College). At Springfield, Morgan participated in the college's famous football team which played championship ball under the leadership of Alonzo A. Stagg, one of the "Grand Old Men of Football". In 1894, after graduation, Morgan accepted the position of the physical director of the Auburn, Maine YMCA. The following year he accepted a similar post in Holyoke, Massachusetts, and it was here where the story of volleyball began.

In 1895 the physical director William G. Morgan had a problem. The newly created game of basketball, while popular with the kids, was proving to be too strenuous for the local businessmen. He needed an alternative – something these older gentlemen could play - something without too much "bumping" or "jolting". It had to be physical – playing a game, after work and at lunch time, should provide exercise, but it also had to relax the participants – it couldn't be too aggressive. It had to be a sport, Morgan said, "with a strong athletic impulse, but no physical contact."

So, he borrowed the ideas. He took the ball from basketball and the net from tennis. He borrowed the use of hands and the ability to play off the walls and over hangs from handball. And he took the concept of innings from baseball. He termed this new game "Mintonette". And though admittedly incomplete, it proved successful enough to win an audience at the YMCA Physical Director's Conference held in Springfield, Massachusetts the next year.

It was at this conference that Dr. Alfred Halstead, a professor at Springfield College, suggested a two-word version of its present name "Volley Ball". And it stuck.

The game of volleyball was quite a bit different from what we're used to now. It was played on a smaller 25'x50' court, with an unlimited number of players hitting the ball an unlimited number of times, on either side of a 6'6" high net. Things tended to get a little crowded.

Each game was broken up into nine innings, each inning made up of three outs, or "serves". These serves could be helped over the net by a second player, if the server didn't quite reach the net.

The basketball originally used proved to be a little too heavy, and the subsequent use of a basketball bladder appeared to be too soft. Morgan remedied this by contacting A.G. Spalding, a local sporting goods manufacturer, who designed a special ball – a rubber bladder, encased in leather, 25" or so in circumference – the «volleyball».

Though still in its infancy, the sport was slowly developing and with the YCMA taking the reigns, Morgan was confident that volleyball would continue to

entertain and relax the boys down at the "Y". What he probably didn't realize was that he had just created would become the second most popular team sport in the world.

Volleyball has travelled a difficult path in its development. The official rules of the game were published in 1897, and more or less modern form of volleyball acquired in the 20s of the last century. In the same years it appeared in Ukraine, namely in Kharkov in 1926. But this sport was recognized as an Olympic sport only in 1957. And only at the XVII Olympic Games in Tokyo were played the first sets of awards.

2.2. Загальні терміни. Common terms related to volleyball

Антенa	aerial
антена (сітки)	antenna (of the net)
бокова лінія площадки	touch line
ведення м'яча (дріблінг)	dribbling, dribble
верхній край сітки	tape
висота сітки	net height
відчуття м'яча	feeling of the ball
волейбол	volleyball
волейбол для осіб з інвалідністю	volleyball for the handicapped
волейбольна площадка	volleyball court
волейбольний м'яч	volleyball (ball)
гравець біля сітки	player at the net
гравець задньої лінії	back court player, back line player
гравець лінії нападу	spiking line player
гравець передньої лінії	front-court player
гравець першої (2, 3, 4, 5, 6) зони	player of zone 1 (2, 3, 4, 5, 6)
дії ліберо (вільного гравця)	actions of the libero
запасний гравець (запасний)	substitute player
збірна команда	picked team, selection team
збірна команда країни	national team
збірна команда міста	city combined team
зона захисту	backcourt area
зона нападу	attacking zone
команда	team
команда в повному складі	complete team
командна тактика	team tactics
лицьова лінія площадки	back boundary line (field) , end line
лінія нападу	attack line
напівприсід з напівнахилом (стійка	crouching position

волейболіста)	
обмежувальні стрічки сітки	side net markers (bands)
середня лінія площадки	half-way line; centre line
сітка	net

2.3. Передача м'яча. Passing the ball

«свічка»; дуже високий політ м'яча	air ball
верхня передача	upper pass
висока передача	high pass; high set
нижня передача	underhand pass
нижня передача в падінні	dig
пас назад за голову	over and back
перебити м'яч через сітку	to push the ball across the net
передача (пас) знизу	bump pass
передача на удар	pass set-up, set-up, setting
прийом м'яча	reception (ball)
прийом м'яча в падінні	dive reception
прострільна передача	pass through
робити передачу	to set up
швидкісна передача	speed pass

2.4. Нападаючий удар. Spike; smash

асистент атакуючого (пасуючий)	assistant attacker
атака з першої передачі	direct attack
атака першим темпом (на взльоті з вкороченої передачі в 3 зону)	first attempt
боковий нападаючий удар	lateral spike
вихід гравця на удар	cutting to attacking position
заблокований нападаючий удар	blocked spike, blocking hit
імітація передачі з наступним нападаючим ударом	imitated pass with spike
нападаючий гравець біля сітки	attacker, net rusher
нападаючий удар	spike; smash; alternating spike , attack-hit
нападаючий удар (атакуючий)	approach
нападаючий удар в блок	spike in the block
нападаючий удар з поворотом	cross spike
нападаючий удар зі швидкісної	spike from accelerated pass

передачі	
нападаючий удар по діагоналі	diagonal spike
нападаючий удар поверх блоку	spike over the block
нападаючий удар повз блок	spike past the block
обманний удар	dink; tip
основний нападаючий	main attacker
прямий нападаючий удар	direct spike
розігруючий (пасуючий) гравець	setter
стрибок поштовхом двох ніг	take-off from both feet
хрест (комбінація)	switch; cross

2.5. Блокування. Screen

асистент блокуючого, страхуючий	assistant blocker
блок	screen
блок на стороні суперника	blocking within the opponent's space
блокування нападаючого удару	attack coverage
блокування подачі	screening service
блокувати, ставити блок	to set a block
блокуючий гравець	blocker
груповий блок	group block, block wall
двійний (тройний) блок	two (three) men block
двійний блок	double block
крайній блокуючий	end blocker
основний блокуючий	main blocker
перенести руки за сітку	to cross the net
поверх блока	smash over the block
середній блокуючий (в блоці з трьох гравців)	middle (middles) blocker
страховка блока	block support
страховка блокуючих	blockers covering

2.6. Подача. Serve, service

бокова подача	roundhouse serve, windmill-hook, sidearm service
верхня подача	overhand service
гравець, що подає	server
команда, що подає	serving team
нижня бокова подача	sidearm underhand service

нижня подача	underhand serve, underhand service
плануюча (без обертання) подача	service without spin
подача «свічкою»	over spin, overspin
подача в стрибку	block shot service
подача с вращением мяча (крученая подача)	serving with spinning the ball
подача снизу	bump service
прицільна подача	directed service
силова подача	power service

2.7. Суддійство. Judging, refereeing

автоматична дискваліфікація на один матч	automatic match ban
Без свистка!	Without whistle!
вести протокол	to chart
вибір ігрового м'яча	selection of the game ball
вибір м'яча	choice of ball
вибір подачі	choice of service
виграти очко	to win a point
виграш очка	winning of a point
вишка (крісло) судді	umpire's chair, referee's chair; referee's platform, referee's stand
двійне доторкання	double touch
дотик блоку	block contact
дотик сітки	contact with the net, hit, net fault
дотик сітки (гравцем)	touching the net by a player
За! (Аут!) (вихід м'яча за межі поля)	Out!
затримка подачі	delaying the service
захват (затримка) м'яча	held ball
звуковий сигнал	acoustic signal, sound signal
Кидок!	Thrown!
кінець гри	full-time
кінець партії	end of the set
команда, яка подає	serving team
надати хвилинну перерву	to grant a time-out
оскарження рішення	to lodge an appeal
перерва	break, time-out
перерва в грі (іграх)	stoppage of the play
перерва між партіями	time between sets, rest period

перехід гравців	rotation
повернути м'яч на сторону суперника	to return the ball
порушення розстановки при переході	rotation fault
початкова розстановка гравців	players' starting formation
правила гри	ground rules
програш	loss
програш через недостачу гравців	game lost by default
програш через неявку	forfeited game
рахунок очків; результат (очки)	score
рівний рахунок	deuce
свистіти	blow (to) the whistle
давати свисток	to whistle
свисток (дати свисток про помилку)	to call a fault
свисток (сигнал судді)	whistle blow, referee's whistle
свисток на зупинку гри	suspension whistle
свисток на подачу	whistle for service
скоротити розрив (різницю) в рахунку	to make up a deficit
спірний м'яч	ball in dispute, referee ball
Спірний м'яч!	Dispute!
суддя біля сітки	net judge
суддя на вищці	first referee, umpire
таблиця результатів; протокол гри	score sheet
удар в сітку	tap-in (tip-in)
час зупинки під час гри через травму	stoppage time, injury time
червона картка	red card

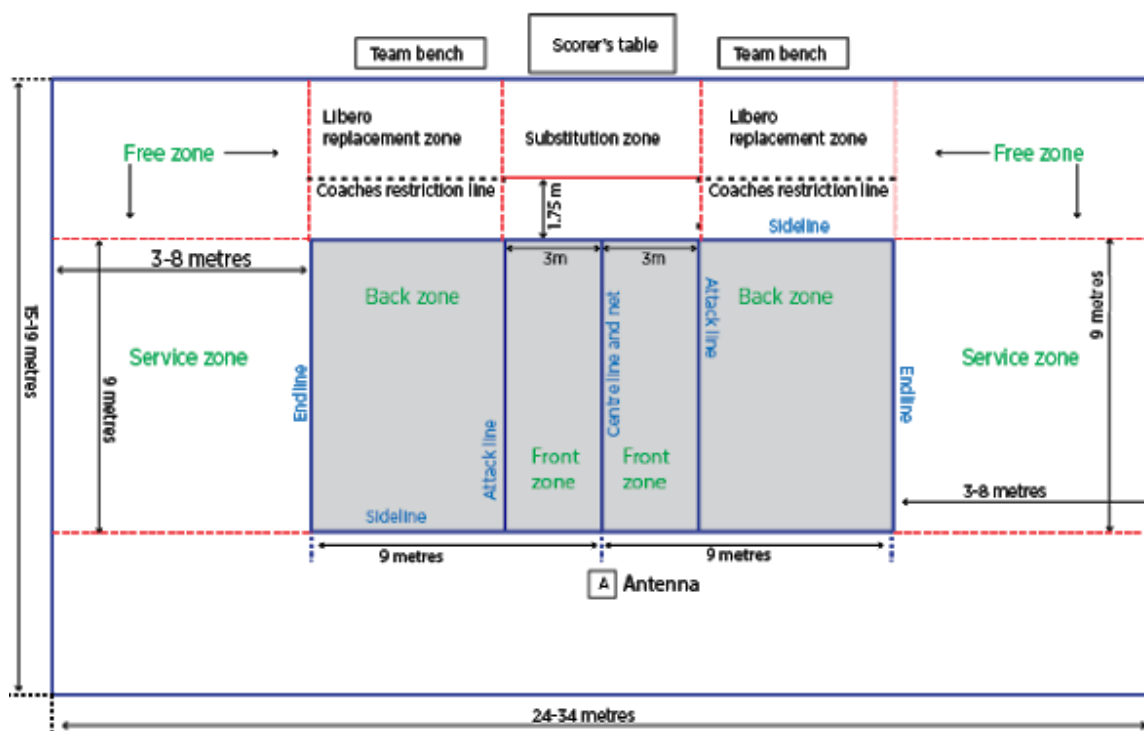
3. ВИЗНАЧЕННЯ. DEFINITIONS

ІГРОВИЙ МАЙДАНЧИК. Прямокутник розміром 18×9 м, оточений з усіх боків вільною зоною шириною мінімум 3 метри.

PLAYING COURT. The playing court is a rectangle measuring 18 x 9 m, surrounded by a free zone which is a minimum of 3 m wide on all sides.

ЧАСТИНИ В МЕЖАХ ІГРОВОГО ПОЛЯ (тобто ігрового майданчика і вільної зони), що мають спеціальне призначення (чи особливі обмеження), встановлене текстом правил. До складу зон входять: Передня Зона, Зона Подачі, Зона Заміни, Вільна Зона, Задня Зона і Зона Заміщення Ліберо.

ZONES. These are sections within the playing area (i.e. playing court and free zone) as defined for a specific purpose (or with special restrictions) within the rule text. These include: Front Zone, Service Zone, Substitution Zone, Free Zone, Back Zone, and Libero Replacement Zone.

Мал. 1. Ігровий майданчик. Playing court

ЧАСТИНИ ПІДЛОГИ ЗА МЕЖАМИ ВІЛЬНОЇ ЗОНИ встановлені правилами, що мають спеціальні функції: місце розминки і місце для вилучених.

AREAS. These are sections of the floor OUTSIDE the free zone, identified by the rules as having a specific function. These include: warm-up area and penalty area.

АНТЕНА. Гнучкий стержень завдовжки 1,80 м і діаметром 10 мм, виготовлений зі скловолокна або подібного до нього матеріалу. Антена прикріплюється із зовнішнього краю кожної бокової стрічки. Антени розташовані на протилежних сторонах сітки. Кожна антена здіймається над сіткою на 80 см і пофарбована смугами шириною 10 см контрастних кольорів, переважно червоного і білого.

ANTENNAE. An antenna is a flexible rod, 1.80 m long and 10 mm in diameter, made of fibreglass or similar material. An antenna is fastened at the outer edge of each side band. The antennae [æn'teni:] are placed on opposite sides of the net. The top 80 cm of each antenna extends above the net and is marked with 10 cm stripes of contrasting colour, preferably red and white.

ЖЕРЕБКУВАННЯ. Перед матчем перший суддя проводить жеребкування для визначення першої подачі і сторін майданчика в першій партії. Жеребкування відбувається у присутності двох капітанів команд.

THE TOSS. Before the match, the 1st referee carries out a toss to decide upon the first service and the sides of the court in the first set. The toss is taken in the presence of the two team captains.

ЕКІПРУВАННЯ гравця складається з форми (футболка, шорти, шкарпетки) та спортивного взуття. Футболки гравців повинні бути пронумеровані від 1 до 20. Капітан команди повинен мати на своїй футболці смужку 8 x 2 см, що підкреслює номер на грудях.

EQUIPMENT. A player's equipment consists of a jersey, shorts, socks (the uniform) and sport shoes. Players' jerseys must be numbered from 1 to 20. The team captain must have on his/her jersey a stripe of 8 x 2 cm underlining the number on the chest.

М'ЯЧ повинен бути сферичним, з покриттям, зробленим з еластичної натуральної або синтетичної шкіри, з внутрішньою камерою, зробленою з гуми або подібного до неї матеріалу. Колір може бути однотонним світлим або комбінацією кольорів. Окружність 65–67 см, вага 260–280 гр.

BALL. A ball shall be spherical, made of a flexible leather or synthetic leather case with a bladder inside, made of rubber or a similar material. Its colour may be a uniform light colour or a combination of colours. Its circumference is 65 – 67 cm and its weight is 260 – 280 g.

ДРИБЛІНГ означає постукування м'ячем (зазвичай, як підготовка до підкидання та подачі). Інші підготовчі дії можуть включати (серед інших) перекидання м'яча з руки в руку.

DRIBBLING. Dribbling means bouncing the ball (usually as a preparation to tossing and serving). Other preparatory actions could include (amongst others) moving the ball from hand to hand.

ПОДАЧА. Дія введення м'яча в гру правим гравцем задньої лінії, який знаходиться в зоні подачі.

SERVICE The service is the act of putting the ball into play, by the back-right player, placed in the service zone.

БЛОКУВАННЯ. Дія гравця (гравців) поблизу сітки для перехоплення м'яча, що йде від суперника, та здійснюється винесенням будь-якої частини тіла вище верхнього краю сітки. Тільки гравцям передньої лінії дозволено брати участь у блокуванні, на момент контакту з м'ячем будь-яка частина тіла гравця повинна бути вище за верхній край сітки.

BLOCKING. Blocking is the action of players close to the net to intercept the ball coming from the opponent by reaching higher than the top of the net, regardless of the height of the ball contact. Only front-row players are permitted to complete a block, but at the moment of the contact with the ball, a part of the body must be higher than the top of the net.

ДІГ. Захисний удар, що виконується в кидку. Здійснює підйом м'яча вгору ударом тильного боку долоні.

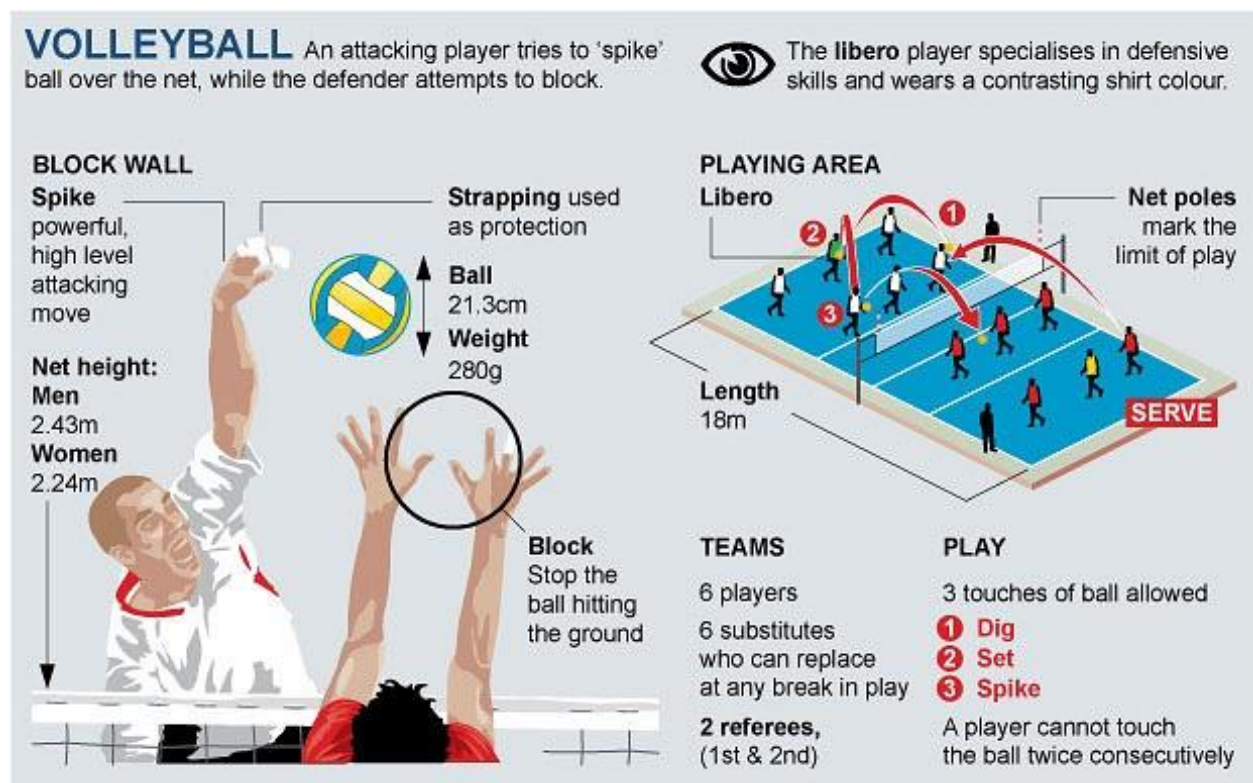
DIG. Passing a spiked or rapidly hit ball. Slang for the art of passing an attacked ball close to the floor.

УДАР передпліччям.

BUMP. A common term for forearm passing.

РОЗІГРУВАННЯ та ЗАВЕРШЕНЕ РОЗІГРУВАННЯ. Послідовність ігрових дій з моменту удара на подачі гравцем, що подає, до виходу м'яча з гри. Завершене розігрування – це послідовність ігрових дій в результаті яких здобувається очко.

RALLY AND COMPLETED RALLY. A rally is the sequence of playing actions from the moment of the service hit by the server until the ball is out of play. A **completed rally** is the sequence of playing actions which results in the award of a point.

Мал. 2. Атакуючий удар. Spike

АТАКУЮЧИЙ УДАР. Всі дії, в результаті яких м'яч направляється на сторону суперника, окрім подачі і блоку, вважаються атакуючими ударами.

SPIKE. Also hit or attack. A ball contacted with force by a player on the offensive team who intends to terminate the ball on the opponent's floor or off the opponent's blocker.

ЛІБЕРО – спеціальний гравець захисту у волейболі, який не може бути капітаном команди. Ліберо може замінити будь-якого гравця на майданчику, коли той знаходиться на задній лінії необмежену кількість разів. Ліберо не може ні подавати м'яч, ні давати пас зверху в передній лінії. Форма ліберо повинна відрізнятися від форми основної команди за дизайном та кольоровою гамою, проте номер присвоюється йому в послідовному ряді як у решти команди. Ліберо повинен бути оплотом команди в захисті, докладати максимальних зусиль до того, щоб м'яч не торкнувся майданчика. Він повинен передбачати дії суперника та розвиток гри, щоб опинитися у потрібному місці у потрібний час.

LIBERO. A player specialized in defensive skills. This player must wear a contrasting jersey color from his or her teammates and cannot block or attack the ball when it is entirely above net height. When the ball is not in play, the libero can replace any back-row player without prior notice to the officials.

ПЕРЕХІД. Коли команда, що приймає, отримує право подавати, її гравці переходять на одну позицію за годинниковою стрілкою: гравець позиції 2 переходить на позицію 1 для подачі, гравець позиції 1 переходить на позицію 6 і т.д.

ROTATION. When the receiving team has gained the right to serve, its players rotate one position clock-wise: the player in position 2 rotates to position 1 to serve, the player in position 1 rotates to position 6, etc.

4. ФУТБОЛ. FOOTBALL

Football, also called association football or soccer, is a game in which two teams of 11 players, using any part of their bodies except their hands and arms, try to maneuver the ball into the opposing team's goal. Only the goalkeeper is permitted to handle the ball and may do so only within the penalty area surrounding the goal. The team that scores more goals wins.

4.1. Історія футболу. History of football

Football is the world's most popular ball game in numbers of participants and spectators. Simple in its principal rules and essential equipment, the sport can be played almost anywhere, from official football playing fields (pitches) to gymnasiums, streets, school playgrounds, parks, or beaches. Football's governing

body, the Fédération Internationale de Football Association (FIFA), estimated that at the turn of the 21st century there were approximately 250 million football players and over 1.3 billion people “interested” in football; in 2010 a combined television audience of more than 26 billion watched football’s premier tournament, the quadrennial month-long World Cup finals.

Modern football originated in Britain in the 19th century. Since before medieval times, «folk football» games had been played in towns and villages according to local customs and with a minimum of rules. Industrialization and urbanization, which reduced the amount of leisure time and space available to the working class, combined with a history of legal prohibitions against particularly violent and destructive forms of folk football to undermine the game’s status from the early 19th century onward. However, football was taken up as a winter game between residence houses at public (independent) schools such as Winchester, Charterhouse, and Eton. Each school had its own rules; some allowed limited handling of the ball and others did not. The variance in rules made it difficult for public schoolboys entering university to continue playing except with former schoolmates. As early as 1843 an attempt to standardize and codify the rules of play was made at the University of Cambridge, whose students joined most public schools in 1848 in adopting these «Cambridge rules», which were further spread by Cambridge graduates who formed football clubs. In 1863 a series of meetings involving clubs from metropolitan London and surrounding counties produced the printed rules of football, which prohibited the carrying of the ball. Thus, the «handling» game of rugby remained outside the newly formed Football Association (FA). Indeed, by 1870 all handling of the ball except by the goalkeeper was prohibited by the FA.

The new rules were not universally accepted in Britain, however; many clubs retained their own rules, especially in and around Sheffield. Although this northern English city was the home of the first provincial club to join the FA, in 1867 it also gave birth to the Sheffield Football Association, the forerunner of later county associations. Sheffield and London clubs played two matches against each other in 1866, and a year later a match pitting a club from Middlesex against one from Kent and Surrey was played under the revised rules. In 1871 15 FA clubs accepted an invitation to enter a cup competition and to contribute to the purchase of a trophy. By 1877 the associations of Great Britain had agreed upon a uniform code, 43 clubs were in competition, and the London clubs’ initial dominance had diminished.

4.2. Загальні терміни. Common terms related to football

грунт поля	pitch ground
дуга кутового сектору поля	corner arc
дуга штрафного майданчика	penalty arc, arc of a circle on the edge of the penalty area
край штрафного майданчика	edge of the penalty area
кутовий прапорець	corner flag
кутовий сектор	corner area (quadrant), corner quadrant (area)
лава гравців (навіс)	dugout
м'яке поле	soft field
нерівне поле	bumpy pitch
одиннадцятиметрова відмітка	penalty point
половина поля суперника	opponent's half of the field
прапорець на середній лінії поля	half-way flag
стан поля	condition of the ground
точка (місце) 11м штрафного удару	penalty spot
тренерський навіс (зона)	coaches' box
флагшток кутового прапорця	corner peg (post)
футболіст	football player; footballer
центр (майданчика)	centre spot

4.3. Футбольне оснащення. Football equipment

бутси	boots
гетри (футбольні)	socks (football socks)
кепка воротаря	goalkeeper's cap
носок бутси	point of the foot
перевірка бутсів	shoe inspection
перевірка шипів бутсів	inspection of the studs
прапорець асистента судді	assistant's flag
прапорець судді	referee's flag
рубашка (форменна); футболка	shirt (jersey)
рукавички воротаря	goalkeeper's gloves
табличка заміни гравців	substitution board
футбольний щиток із запобіжником щиколотки	football pad with ankle guard

4.4. Передача м'яча, володіння м'ячем. Pass, ball possession

прямий удар	direct shot
«свічка»; дуже високий політ м'яча	air ball
бити носком бутси	to kick with the toe
бити по мячу в польоті, бити з лету	to volley
боковий удар в стрибку	aerial side
вдалий удар	lucky shot, successful shot
ведення мяча внутрішньою стороною стопи	dribbling with the inside of the foot
ведення мяча зовнішньою стороною стопи	dribbling with the outside of the foot
верхова передача	aerial pass
виконати (бити) вільний удар	to take indirect free kick
висока передача	lob; loft chip
вільний удар	free kick
внутрішня сторона підйому	inner instep (inside of the foot)
зі «своїх» ноги	on the good foot
зіграти (бити) головою	to head the ball
зупинка або передача м'яча грудьми	chesting
зупинка м'яча	trapping the ball; stopping the ball
зупинка м'яча внутрішньою стороною стопи	trapping with the inside of the foot
зупинка м'яча головою	stopping with the head (ball)
зупинка м'яча грудьми	landing platform, trapping with the chest
зупинка м'яча зовнішньою стороною стопи	trapping with the outside of the foot
зупинка м'яча стегном	thigh trap
зупинка мяча шляхом його «гасіння»	cushion control
зупинка передачі низом	fielding a low ball
коротка підкручена передача	chip-passing
короткий пас партнеру і в один дотик назад	wall pass; one-two pass
короткий, різкий удар	flick
кручений удар; політ мяча по дузі	curve ball
момент удару по мячу	impact
навіс	lobbing
наносити головою удар в стрибку	to head the ball with jumping
неточна передача (та, яка не дійшла	incomplete pass

до відповідного гравця)	
обведення	to dribble
пас головою	head pass
передача в один дотик	pass without stopping
передача не під «ту» (під опорну) ногу	to pass on the wrong foot
передача внутрішньою стороною стопи	push pass
передача головою	pass with the head
передача обвідним (по дузі)	curved pass
підбивання м'яча вверх	flick up
підкат	sliding tackle
приймати (зупиняти) м'яч грудьми	to chest the ball, (chesting)
промах, невдалий удар	miskick
прострельна передача	shot set
проштовхування м'яча між ніг суперника	to nutmeg
різаний удар	spinned shot
різаний удар обвідним	bender
сильно бити з лету	to punt
точний удар	direct hit
удар «ножиці»	bicycle (scissor) kick
удар внутрішньою стороною стопи	inside kick, sidefoot
удар головою в падінні	diving (flying) header
удар головою в стрибку	flying header
удар з відхиленням	effect; swerve
удар з другого дотику	second-touch shooting
удар з лету	shooting on volley
удар з поворотом	turn-around shot
удар з прямого разбігу	kick with run up
удар з розвороту	kicking (shot) on the turn
удар з ходу	shot on the run
удар лобом	heading with the forehead
удар низом	low shot
удар носком	toe kick
удар п'ятою	heel kick, kick with the heel (back heeler)
удар підйомом	instep shot, kick with the instep
удар по м'ячу з льоту (з повітря)	air shot (air ball)
удар по нерухомому м'ячу; удар з місця	place-kick
удар через голову (у падінні)	bicycle kick; overhead bicycle kick
удар через себе (у падінні назад)	overhead kick

укривання м'яча	shielding; screening
укривати м'яч	to screen
утримання м'яча в повітрі, гра верхом	keeping the ball (up) in the air

4.5. Функції та позиції гравців. Football players and their positions

«двоногий» гравець (той, хто добре б'є обома ногами)	double-footed
«чистильщик», ліберо	roving defender, sweeper
атакуючий напівзахисник	attacking half, attacking halfback (attacking half)
вільний захисник	free defender
гравець середини поля атакуючого плану	attacking midfield player (midfielder)
гравець середньої лінії (напівзахисник)	half back (midfield) player
гравець, який впевнено (добре) грає головою	comfortable in the air (player)
крайній (нападаючий)	wing (player)
крайній захисник	outer back
кутовий нападаючий	corner forward
лівий напівзахисник	left half-back (half)
лівоногий (який виконує удар лівою ногою)	left-footed
нападаючий, який відтянутий назад	withdrawn forward
опорний напівзахисник	half sweeper, anchorman
передній центральний захисник	stopper
правий захисник	right guard
правий нападаючий	right forward
правий напівзахисник	right half-back, right half
правоногий (який виконує удар правою ногою)	right-footed
центральний захисник	centre back
центральний нападаючий	centre forward
центральний напівзахисник	centre (pivot) half-back

4.6. Дії воротаря та дії біля воріт. Goalkeeper's actions and actions at the goal posts

«вкласти» м'яч в сітку	to net a goal
безадресний удар подалі від воріт	clearance
бити вище воріт	to overshoot
ближня стійка воріт	near post
бокова частина сітки воріт	side netting
верхній кут воріт	top corner
верхній кут воріт («дев'ятка»)	angle between the post and the cross-bar
верхня частина сітки воріт	roof of the net
вибити м'яч від воріт	to take a goalkick
вийти з воріт	to play angles
відбити 11-ти метровий удар	to make save on a penalty
відбити м'яча з лінії воріт	to clear on the line
відбити удар по воротах	goal clearance
викидування м'яча воротарем	throwing out
ворота суперника	opposing goal
дальня штанга воріт	far goal post
задня частина сеїтки воріт	back of the net
кидок м'яча низом (воротарем)	bowling throw (goalkeeper)
кутовий удар	corner-kick (corner)
кутовий удар з підкруткою від воріт	outswinging corner
не забити 11-метровий штрафний удар	to fail from the spot
обстрілювати ворота	to bombard at the goal
поперечина	crossbar, bar
площина воріт	goal area
повернення в площину воріт	returning to the goal area
пусті ворота	open goal
точний і сильний удар по воротах	crisp shot
удар від воріт	goal kick
удар з 11-метрової відмітки	kick from the penalty mark
удар по воротах	shot direct at the goal
удар по воротах; бити по воротах	to shoot for goal
удар повз ворота	fire wide, shot off the target

4.7. Технічні та тактичні дії. Techniques and tactics

«стінка» (захисна)	wall
агресивний напад (штурм)	assaulting
атака по всьому полю (широким	attack down the field

фронтом)	
«бетон» (щільний захист)	concrete defence
блокування	jockeying
вибити м'яч за бокову лінію	to boot into touch
вибити м'яч на кутовий	to clear the ball for a corner
вибудувати стінку	to line up a wall
виконати пас між захисниками	to thread the needle
використання ігрового простору	exploiting space
відбити м'яч кулаком	to fist the ball
відбити м'яч на кутовий	to turn away for a corner
відбити м'яч в поле	to clear up field
відіграти м'яч назад	to knock the ball back
відкидання м'яча назад	dragback
встановлення стінки	to make the wall
гра в «квадраті»	game in a «square», passing in a square
гра в один дотик	angle play
гра головою	heading; header
гра низом	keeping the ball on the ground (low)
гра п'яткою	back-heeling
Грайте вперед! (Пасуй вперед!)	Pass forward!
жорсткий відбір (в боротьбі за м'яч)	hard tackle
з ближньої відстані	from close point (blank range)
захисна стінка	defensive wall
зіграти м'яч під ногу	play (to) to feet
зміна напрямку руху гравця	checking
кількість кутових ударів	corner count
кількість ударів (команди)	team hits
комбінація «стінка»	one-two
комбінація в один дотик	bout of one-touch interpassing
комбінований захист	combined marking
навіс з флангу	crossing
небезпечна гра високо піднятою ногою	foot fault
небезпечний удар	dangerous shot
неузгодженість (дій)	mismatch
оборона «чотири в лінію»	flat four man defence
передати м'яч верхом в центр	to lob in
передача в центр поля	pass to the center
передача з флангу в середину поля	centring the ball
передача на край	wing pass
підказка тренера з лінії	īcoaching from the touchlines

пресинг (система захисту)	marking defensive pressure
прохід до воріт	run to the goal
рухатися в глибину поля	Play on!
співвідношення кутових ударів	rate of corners
точно бити по м'ячу	kick (to) the ball accurately
обманний рух	dodge

4.8. Гольові моменти. Scoring chances

анулювати гол	to disallow the goal
використання гольового моменту (взяття воріт)	to use a scoring chance
вирішальний гол	winning goal
гол із положення поза грою	off-side goal
гол назріває	goal is on the cards
гол, забитий з кутового удару	goal direct from a corner
гол, забитий з положення поза грою	goal scored from an off-side position
гравець, який забив гол	goal scorer, getter
гравець, який наносить удар супернику	kicker
забити гол ударом голови	to head a goal
забити з поперечної передачі	to drive in the cross

4.9. Суддівство. Штрафні санкції за порушення правил. Refereeing. Penalties for the breach of football laws

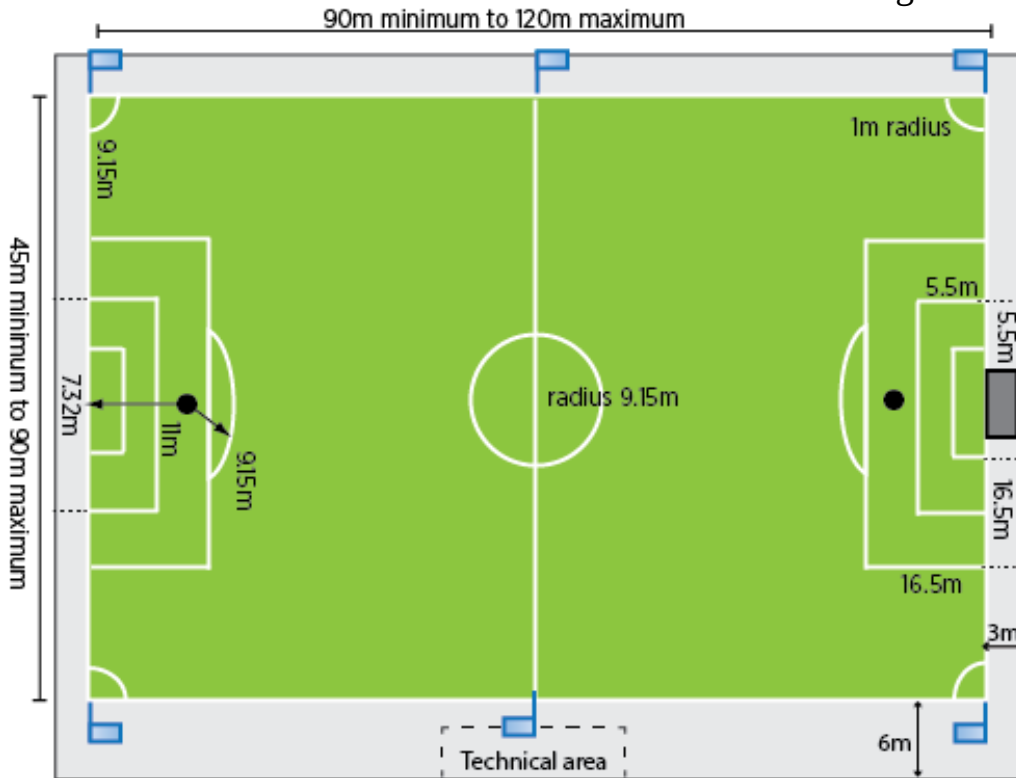
активне положення «поза грою»	active offside
Бийте!	Shoot!
в полі	in bounds
відбивання м'яча кулаком	fisted clearance (of the ball); punching the ball; save with the fists
відбити м'яча кулаком	to fist the ball
відбити м'яч з лінії воріт	to clear on the line
Відійдіть на 9 м!	Go back 10 yards!
Гра рукою! (Рука!)	Handling!
дискваліфікувати гравця (червоною картою)	to send off
додатковий час через зупинку гри в зв'язку з травмами	injury (stoppage) time
заборонена зона	no-go area
затримка гравця за футболку	shirt pulling
зіграти рукою	to handle the ball

кутовий (кутовий удар)	corner (shot, flag-kick)
Не затримуйте (не зтягуйте) гру!	Do not hold up the game!
Не симулюйте!	Do not pretend!
ненавмисна гра рукою	unintentional handball
неправильне вкидання	foul throw
очевидний (безперечний) 11-метровий	clear penalty
пасивне положення «поза грою», пасивний офсайд	passive offside
пенальті (11м) за гру рукою	penalty for handling
пенальті, штрафний	penalty; penalty kick
Повторіть вкидування!	Take the throw again!
Повторіть удар!	Take the kick again!
повторний удар	let retake
подати кутовий	to take a corner
показ жовтої карточки (попередження)	booking
положення «поза грою» відсутнє, можна грати	onside; onside position,
положення поза грою, офсайд	back, offside ,offside position
порушення правила дев'яти метрів	encroachment on the 10 yards distance
поставити підножку	to trip an opponent; tripping
поштовх плечем	shoulder charge
поштовх суперника ззаду	to charge from behind
пробивання серії ударів (11 м)	penalty kicks
програти за 11-метровим	lose on penalty kicks
серія штрафних ударів	series of free kicks
симулювати (грати, зображати) падіння	to fake a dive
спірний м'яч	drop ball; referee's ball
стусан	kicking
тривалість матчу	duration of the match
удар суперника коліном	kick with the knee (opponent)
ударити (противника) по голені	to hack
умисна гра рукою	deliberate handball, intentional hand ball
фол відчаю, фол останньої надії	last ditch, (desperate) foul
фол відчаю, фол останньої надії (умисне порушення)	professional foul
фол проти гравця, який б'є по воротах	foul on the player going for the goal

5. ВИЗНАЧЕННЯ. DEFINITIONS

ФУТБОЛЬНЕ ПОЛЕ. Майданчик з рівною горизонтальною поверхнею прямокутної форми зі стандартними розмірами 120 – 90×45 – 90 метрів для проведення офіційних ігор.

FOOTBALL FIELD. Platform with a flat horizontal surface of a rectangular shape with standard dimensions 100 – 110×64 – 75 m for official games.

Мал.3. Футбольне поле. Football field

АСИСТЕНТ (ПОМІЧНИК) АРБИТРА. До обов'язків входить: показувати флагом, що м'яч увійшов за межі поля, слідкувати за положенням «поза грою», за виконанням гравцями правил.

A LINESMAN (REFEREE'S ASSISTANT). The person whose main duty is to indicate with a flag when the ball has gone out of play, when a player is offside or when a player should take a corner.

ПАРАШУТ / УДАР ПАРАШУТОМ. Високий та довгий удар, коли м'яч летить над головою воротаря у напрямку воріт.

CHIP. A high and a long shot hit so that the ball passes over the goalkeeper's head directly into the goal.

НЕРУХОМИЙ М'ЯЧ. Усі штрафні та свободні удари у футболі виконуються по нерухомо лежачему м'ячу.

DEAD BALL When the players are stopped and the ball is not moving this is called Dead Ball. Such a situation arises when there is a chance for free kicks and penalty kicks.

ВІЛЬНИЙ УДАР. Суддя надає право вільного удару команді, щодо гравців якої команда-суперник порушила правила гри.

FREE KICK. The kick awarded to a team by the referee after a foul has been committed against it.

УДАР ПО М'ЯЧУ. Різкий сильний поштовх ногою або головою.

KICK. To hit something, or somebody, with your foot. In football, the players kick the ball.

УВЕДЕННЯ М'ЯЧА В ГРУ (З ЦЕНТРУ ПОЛЯ).

KICK-OFF. The first kick of the game when two players from the same team in the centre circle play the ball and start the match. Also the first kick after half-time or after a goal has been scored.

ГРАВЕЦЬ МАТЧУ. Гравець, який показав найбільшу продуктивність у матчі.

MAN OF THE MATCH. A term used for the best player of the game.

АВТОГОЛ. М'яч, забитий гравцем у свої ворота. Однак автоголом не слід вважати м'яч, що влетів у ворота після того, як він торкнувся кого-небудь із гравців команди, що захищається. Такі голи зараховуються гравцю атакуючої команди, який виконав останній удар по м'ячу.

OWN GOAL. A situation where a player unintentionally kicks the ball into his own goal is conceded as own or self-goal.

ПЕРЕДАЧА. Посилання м'яча партнеру.

PASS. An action where a player kicks the ball to his team make.

ЧЕРВОНА КАРТКА. Засіб для публічної демонстрації арбітром свого рішення про вилучення гравця з поля за допущені порушення.

RED CARD. A decision of the referee where he decides if a player has made an offence and then asks him to leave the game for the remaining duration.

РАХУНОК ГРИ НА ТАБЛО. Інформація про рахунок обох команд разом з інформацією про господаря поля. Якщо рахунок на табло виглядає як ABC 0 : DEF 2, це означає, що гра ведеться на домашньому полі команди ABC, а команда DEF перемагає із двома забитими голами.

SCORELINE. Indication of scores of both the teams which also has the information about the home ground. If the scoreline shows ABC 0 and DEF 2, this means the game is on ABC's home ground and the winner is DEF with 2 goals.

ЧАС. Гра складається із двох рівних по часу половин (таймів). Перша половина гри триває 45 хвилин, після чого команди йдуть на відпочинок тривалістю до 15 хвилин, після чого розпочинається другий тайм гри.

TIME. The Football game is divided into two halves and each half is dedicated to be strictly for 45 minutes in any professional game.

**УДАРТИ МЯЧ З ЛЬОТУ ПЕРЕД ТИМ, ЯК ВІН ТОРКНЕТЬСЯ ЗЕМЛІ.
TO VOLLEY** - to kick a moving ball from the air before it hits the ground.

ЖОВТА КАРТКА. Засіб для публічної демонстрації арбітром свого рішення про попередження гравця за допущені порушення. У випадку ще одного порушення гравець отримує другу жовту картку, після якої – червону картку.

YELLOW CARD. This is shown to the player, warning him that he has committed a serious offence in the match. It is followed by another yellow card in case of another offence and then the red card.

6. БАСКЕТБОЛ. BASKETBALL

The game is played with two teams. Each team consists of 5 players on the court at a time. The object of the game is to outscore your opponent by shooting the ball into your basket and preventing them from putting the ball into theirs. The ball can be advanced up the floor with the hands only, either by dribbling or passing to teammates.

6.1. Історія баскетболу. History of basketball

The game of basketball has evolved a great deal throughout the years. Basketball was invented on December 21, 1891. The inventor of the game was a Canadian clergyman, James Naismith.

The game of basketball was fashioned from fragments of other games, seeking to eliminate flaws of rugby, soccer.

Basketball was first played in the United States. In fact, the first game was played at one training school, now called Springfield College.

Basketball is a simple game. The equipment used in the game is also very simple. In addition to the field itself, all that is needed for a game is a ball. The very first ball that was used was a soccer ball until 1894 when an actual «basketball» was invented. The basketball ball was slightly smaller, about 30 inches in diameter. The first baskets that were used, were two peach baskets hung from the balcony of the gymnasium.

In 1893, the backboard was invented. The first backboard was constructed out of wire mesh, then wood and now it is made out of glass so the backboard does not

interfere with the viewing of the game. Around that time, there was no name for this game.

By 1906, the peach baskets were replaced by metal baskets with holes in the bottom. This was better than in the early days, when a ladder was used to climb and fetch the ball out of the basket. Finally, in 1913 a hoop with a net was invented, which was a major step in the developing of the game of basketball. Due to the free falling ball, the game's tempo increased, which allowed the game of basketball to develop even more.

In 1921, somebody named the game «basketball» and it has been called basketball ever since.

In the very beginning Naismith introduced thirteen original rules for the game of basketball, in which 12 out of the 13 original rules were still used up to 1934. The only rule, which changed, was that a player was now allowed to dribble a basketball. The rule of dribbling the basketball was first used in 1896 at a basketball game at Yale University. With the introduction of the 13 original rules, Naismith created four fundamental principals, which stayed in the game from 1891 to 1937. These four fundamental principals stated, players with the ball must not make progress, the goal is above the head of the players, roughness is eliminated and a player may not receive the ball by use of contact.

Through the years of 1891 to the 1940's there were many rule changes as well as addition of rules to the game of basketball. By 1898, basketball leagues were starting to form in the United States. In 1898, professional basketball was being played. The league was called the National Basketball League (NBL). The National Basketball League was made up of four teams like New York, Philadelphia, Brooklyn and New Jersey.

By 1932 basketball has officially gained international status with the founding of the International Amateur Basketball Federation in Geneva, Switzerland. In 1946, the Basketball Association of America was formed but it did not go far well because it was competing against the National Basketball League. But in 1949, the Basketball Association of America and the National Basketball League joined together. They changed their name to the National Basketball Association (NBA). Throughout the formation of the league there were many rules that were added to the game of basketball. In 1930's, Kenny Sailor invented the jump shot. Also in the 1940's, Bob Kurland used block-shots. In 1952 the foul lane was widened and the three-second rule was put into affect, so centres could not station themselves in front of the basket all the time. During the 1950's the National Basketball Association was on the rise. During the 1970's and 1980's the expansion of the NBA had gone wild. In the mid

1980's and early 1990's Michael Jordan, who was one of the greatest players in NBA history, dominated the game and took it to a wholly new level.

At this time, basketball was increasing in popularity. Nowadays it is played by 176 nations.

6.2. Загальні терміни. Common terms related to basketball

ближній кидок	close (range) shot, lay-up shot, short shot
ближній кидок, кидок з-під кільця	inside shooting
ближня дистанція	close (range) distance
ввігнати м'яч в кільце	to dunk
ввігнати м'яч в корзину (зверху)	to jam
ведення з розворотом	roll (spin) dribble
ведення зі зміною рук	crossover (hands) dribble
ведення м'яча між ногами	between the legs dribble
верхня передача двома руками	two hand pass
висіти на кільці	to grasp the ring
високе ведення	high dribble
відскакувати (про м'яч)	to rebound, to bounce
відскок м'яча	rebound of the ball
дриблінг в повітрі	air dribble
захист	defence
зона дії центрального	pivot area (keyhole)
кидок в кільце зверху за спиною	reverse dunk
кидок в кільце зверху силою	dunking
кидок в стрибку	jump shot
кидок в стрибку з поворотом кругом	turnaround jump shot
кидок в стрибку, віддаляючись від щита	fallaway
кидок високої точності	high percentage shot
кидок двома руками	two-hand shot
кидок двома руками зверху	two-hand overhead shot
кидок з високою траєкторією	high arc shot
кидок з відскоком від щита	backboard shot
кидок з низькою траєкторією	low arc (flat) shot
кидок зверху силою	shot (dunk), slam dunk (dunking, stuffing)
кидок на бігу	shot on the run

кидок назад через себе	reverse shot
кидок низької точності	low percentage shot
кидок однією рукою з відскоком від щита з-під кільця	lay-up shot
кидок однією рукою з-під кільця без відскоку	lay-in
кидок після повороту	pivot (turn-around) shot
кидок після прориву	drive-in shot
кидок по кільцю	shot to the basket
кільце корзини	basket ring; rim; ring
коротка передача	drop pass
кручений кидок	spinned shot
лов двома руками	two-hand catching
найвища точка польоту м'яча	ball highest point
напад	offence
нападники та центрові баскетбольної команди	front court
низьке ведення м'яча (дриблінг)	low (control) dribble
опорна нога (не зрушується з місця при поворотах)	pivot foot
основні пересування без м'яча	basic motions without the ball
передача м'яча, який відскочив	outlet pass
передача вздовж бокової лінії	lateral pass
передача двома руками від груді	two-hand chest pass
передача з-за спини, пас за спиною	around-the-back pass
передача м'яча з рук в руки	hand off
поворот в низькій стійці	low pivot
стійка гравця	post position
техніка тримання м'яча	holding of the ball technique
центровий гравець	pivot (player)
швидкий дриблінг	speed dribble

6.3. Технічні та тактичні дії. Techniques and tactics

«квадрат і один» (вид змішаного захисту)	box and a man (box-and-one)
«обійти» захист	cut (to) around the defence
«зняти щит» (підібрати всі м'ячі, які відскочили)	to clear the boards
атака зі своєї половини площадки	downcourt (down the court)
безвідповідальний кидок	leer fly

безконтрольний м'яч	free (loose) ball
берегти м'яч	guarding of the ball
ближній (відтягнутий) центр	low post
блокувати кидок	to block shot
боротьба за відскок (від щита)	backboard work (rebounding)
введення м'яча із-за лицьової лінії	end line throw-in; end line throw
віддай і відійди	give-and-go
входити в зону штрафного кидка	to enter the free throw lane
входити в коло	to enter the circle
гравець, який виконує кидок	basketball player shooting
гравець, який виконує штрафний кидок	free throw shooter; free thrower
дальній (3 очковий) кидок	outside shooting
дальній кидок	long (range, outside) shot
дальня зона	long area
подвійна опіка (двоє на одного)	double team
диспетчер гри (той, хто розігрує)	midfield organizer (general)
добивання м'яча	second chance points, tip in, tapping (ball)
другий центровий	post player (high post)
заблоковані кидки (статистика)	blocked shots (statistics)
зайняти вигідну позицію для боротьби за відскок	to achieve rebounding position
закинути м'яч	to score a basket
заслін з поворотом	roll screen
заслін ззаду	blind pick
заслін при схрещуванні	cross-screening (scissors)
заслін у русі	moving screen
заставити захист розкритися	to make defence show
затримка м'яча	held ball
затуляти м'яч	to shield the ball
захист в штрафній площадці	keyhole (pivot area) defence
захист по дистанції	loose defence
зовнішній заслін	outside screen
зона ближнього центрального	low post area
зона дальнього (другого) центрального	high post area
зона дії центрального	pivot area (keyhole)
зона хахисту	backcourt
зонний пресинг	zone press

кількість 2-очкових кидків (статистика)	two point field goal attempts
кількість 3-очкових кидків	three point field goal attempts
кількість штрафних кидків	free throws attempted
колективний заслін	collective screen
«корявий» кидок	cripple shot
край щита	edge of the backboard
навісна передача	lob pass
над кільцем	above the ring (rim, hoop)
не попасти в кошик	to miss the basket
невдала спроба	missed chance
невдалий штрафний кидок	missed free throw
нерухомий заслін	standing (stationary) screen
пас від плеча	shoulderpass
пас на вихід	leading the receiver
переігровка	overplay
персональна опіка (пресинг) по всьому майданчику	full-court press
підбір м'яча після відскоку поблизу власного щита	defensive rebound
підбір м'яча після відскоку в нападі	offensive rebound
подвійне ведення м'яча	double dribble
подвійний заслін	double screen
позиції гравців	position of the players
попадання (вдалий кидок)	converted (successful) shot
проніс м'яча при веденні	carrying the ball
прямокутник прицілювання (щита)	target rectangle
результативний гравець	high (top) scorer
рухатися до кільця	to proceed to the basket
торкнутися кільця (про м'яч)	to hit the ring
торкнутися кошика	to touch the basket
тривала атака	controlled break (offence)
тримати м'яч	to carry the ball, to hold the ball
фінт головою	head fake
фінт корпусом	body fake (swerve)
фінт кроком	rocker step
фінт на кидок	shot-fake
хрест (комбінація)	cross (switch)
Центральне коло	jump (centre) circle

центровий гравець, центровий	centre player
чистий кидок (без торкання щита)	clean (swish) shot
щільний персональний захист	(close) man-to-man guarding

6.4. Суддівство. Refereeing, judging

арбітр (старший суддя)	referee
баскетбольний майданчик	basketball court
баскетбольний м'яч	basketball (ball)
баскетбольний щит	basketball board
вибір кошика	choice of the basket
висота кільця	level of the ring
відлік часу гри	time in
втрати м'яча (статистика)	turnover (lost) balls
гнучкий (змінюючий) зонний захист	match-up (flexing) zone defence (Am. defense)
годинник ігрового часу	game clock
два штрафних кидка	two free throws
двохочковий кидок	two point shot
додатковий штрафний кидок	bonus free throw
жеребкування кошиків	toss for baskets
жорсткий фол, за який дається більш суворе покарання, ніж за звичайний	flagrant foul
зіткнення	personal contact
зона командної лави	team bench area
зона м'яча	on-the-ball coverage
зона трьохочкових кидків	three point field goal area
зупинити або не включити годинник (жест судді)	to stop clock or do not start clock
зупинити час через порушення правил (фол)	to stop clock for foul
кидок зарахований	awarded basket
кільце кошика	basket ring
командні фоли	team fouls
конструкція (опора) щита	backboard (basket) support
лава заміни	substitutes' bench
лінія штрафного кидка	free-throw line
м'яч закинутий неправильно	basket is not good
м'яч закинутий правильно	basket is good
м'яч (кидок) зарахований	goal counts

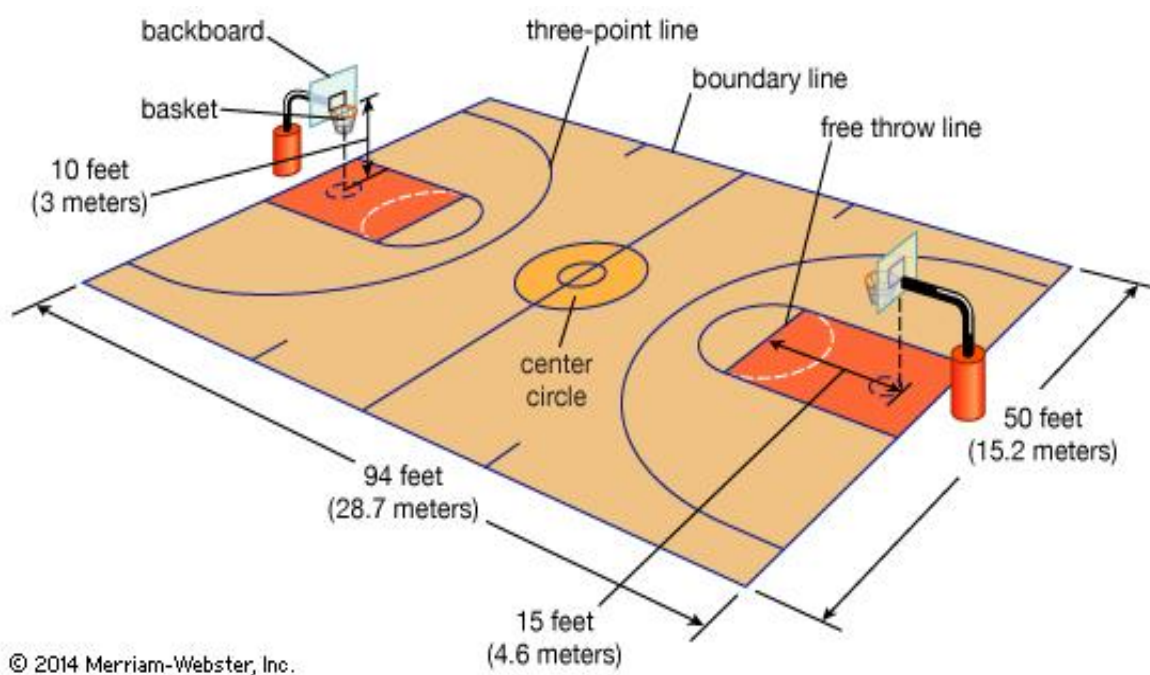
м'яч (очко) не зараховується	goal does not count
м'яч, який використовується в грі	used ball
набрані очки	points scored
незараховане попадання	disallowed basket
не зарахувати очко	to disallow (cancel, nullify) the basket
відсутність очка (закинутий м'яч є незарахованим)	no basket
обопільний фол	double foul (fault)
один штрафний кидок	one free throw
оператор (суддя) 24- секундного часу	twenty-four second clock operator
очки, здобуті в швидкій контратаці	points from turnover
персональне зауваження (фол)	personal foul
персональний фол, без штрафних кидків	personal foul no free throws
порушення в зоні захисту	backcourt violation
порушення, за яким виконують штрафні кидки	free throws penalty
порушення (правила) трьох секунд	three-second (rule) violation
правило 3 (5, 8, 24) секунд	three (5, 8, 24) second rule
правило командних фолів	team fouls penalty rule
правило пробіжки (ліміт кроків з м'ячем в руках)	travelling rule
пристрій 24 секунд	shot clock
пробіжка	travelling; travel; walking
програш	loss
п'ять фолів гравцю	five fouls by the player
розіграти (підкинути) спірний м'яч	to administer (to toss) jump ball
розіграш м'яча напочатку гри	opening jump
розігрування останнього кидка	playing for one
розігрування спірного м'яча	tip-off (jump) ball
сітка корзини	basketball net
спірний кидок в центральному крузі	jump off; tip-off
спірний м'яч	jump (tie up) ball
технічний гравець	good ball handler
точний кидок	accurate shot
трьохочкова лінія	three point line
трьохочковий кидок	three-points throw
трьохсекундна (штрафна) зона	three-second area
удар м'яча ногою	kicking the ball

умисна гра ногою (удар)	intentional kick (foot)
фол в нападі	charging with the ball
час закінчився	charging with the ball
щит	backboard (Am.bank)
штрафний кидок	foul shot; free-throw

7. ВИЗНАЧЕННЯ. DEFINITIONS

ІГРОВИЙ МАЙДАНЧИК – тверда пласка поверхня без будь-яких перешкод з розмірами 28 м у довжину та 15 м у ширину, які вимірюють від внутрішніх країв обмежувальних ліній.

PLAYING COURT. The playing court must have a flat, hard surface free from obstructions with dimensions of 28 m in length by 15 m in width measured from the inner edge of the boundary line.

Мал. 4. Ігровий майданчик. Playing court

ТИЛОВА ЗОНА команди складається з її власного кошика, лицьової частини щита й тієї частини ігрового майданчика, що обмежена лицьовою лінією за власним кошиком команди, бічними лініями та центральною лінією.

BACKCOURT. A team's backcourt consists of its team's own basket, the inbounds part of the backboard and that part of the playing court limited by the endline behind its own basket, the sidelines and the centre line.

ПЕРЕДОВА ЗОНА команди складається з кошика суперників, лицьової частини щита й тієї частини ігрового майданчика, що обмежена лицьовою лінією за кошиком суперників, бічними лініями та внутрішнім краєм центральної лінії, найближчим до кошика суперників.

FRONTCOURT. A team's frontcourt consists of the opponents' basket, the inbounds part of the backboard and that part of the playing court limited by the endline behind the opponents' basket, the sidelines and the inner edge of the centre line nearest to the opponents' basket.

ЩИТ – прямокутна панель, розташована вертикально на стійці, з прикріпленням на ній баскетбольним кільцем.

BACKBOARD. The rectangular surface that sits vertically on the goalpost on which the rim is attached.

ВКИДАННЯ відбувається в той момент, коли гравець, що перебуває за межами ігрового майданчика, передає м'яч на ігровий майданчик.

THROW-IN occurs when the ball is passed into the playing court by the out-of-bounds player taking the throw-in.

БЛОКУВАННЯ шляху супротивника до кільця з метою виграшу підбору.

Block Out or Box Out. Getting your body between the basketball player and the basket to get a rebound.

ФОЛ – це недодержання правил, що полягає у неправильному персональному контакті з суперником і являє собою неспортивну поведінку.

FOUL is an infraction of the rules concerning illegal personal contact with an opponent and/or unsportsmanlike behaviour.

ЦЕГЛА – м'яч, який попав по кільцю та відскочив, не торкаючись щита.

BRICK. When a shot attempt hits the rim or backboard and bounces off without going in the basket.

ГРАВЕЦЬ, який робить багато невдалих кидків.

BRICKLAYER. A player that shoots a high percentage of missed shots.

Гравець, який робить багато невдалих кидків.

КИДОК далеко від корзини, зазвичай за лінією трьохочкових кидків.

DOWNTOWN. A shot taken from long range, typically several feet behind the three-point line.

ВЕДЕННЯ – це рух «живого» м'яча. Гравець контролює цей м'яч: кидає, відбиває, котить або б'є ним об підлогу.

DRIBBLING. A dribble is the movement of a live ball caused by a player in control of that ball who throws, taps, rolls or bounces the ball on the floor.

КИДОК З ГРИ або **ШТРАФНИЙ КИДОК.** Ігровий момент, коли м'яч, що його тримає у руці (-ках) гравець, посилається повітрям у напрямку кошика суперників.

SHOT FOR A FIELD GOAL or a **FREE THROW** is when the ball is held in a player's hand(s) and is then thrown into the air towards the opponents' basket.

ДОБИВАННЯ відбувається, коли м'яч однією або двома руками спрямовують у кошик суперників.

TAP is when the ball is directed with the hand(s) towards the opponents' basket.

ДАНК або **КИДОК ЗГОРИ** відбувається, коли гравець не кидає м'яч, а однією або двома руками з силою спрямовує його згори вниз у кошик суперників.

DUNK is when the ball is forced downwards into the opponents' basket with one or both hands.

ДОБИВАННЯ й **КИДОК ЗГОРИ** також розглядають як кидки з гри.

TAP and **DUNK** are also considered as shots for a field goal.

ЧАС ЗАВИСАННЯ – час, протягом якого гравець знаходиться у повітрі після стрибка до приземлення

HANG TIME. The amount of time a player spends in the air after jumping.

ЛЕЙ-ІН – кидок однією рукою з-під кільця без торкання щита.

LAY-IN. A shot close to the basket in which the offense just tips or lays the ball into the hoop with one hand.

ЗАЙВІ КРОКИ З М'ЯЧЕМ – це заборонене переміщення однієї чи обох ніг у будь-якому напрямку, коли гравець тримає живий м'яч на ігровому майданчику понад обмеження.

TRAVELLING is the illegal movement of one foot or both feet beyond the limits, in any direction, while holding a live ball on the playing court.

ПРОБІЖКА – виконання трьох кроків без ведення м'яча.

WALKING. Another term for a traveling violation. Taking more than two steps without dribbling the ball.

ПОВОРОТ – це дозволене переміщення, під час якого гравець, що тримає живий м'яч на ігровому майданчику, крокує один чи кілька разів у будь-якому напрямку тією ж самою ногою, у той час як інша нога, опорна, зберігає свою точку контакту з підлогою.

PIVOT is the legal movement in which a player who is holding a live ball on the playing court steps once or more than once in any direction with the same foot, while the other foot, called the pivot foot, is kept at its point of contact with the floor.

ЗІТКНЕННЯ – це неправильний персональний контакт гравця з м'ячем або без м'яча, що відбувається через поштовх або рух у тулуб суперника.

CHARGING is illegal personal contact, with or without the ball, by pushing or moving into an opponent's torso.

8. ПИТАНЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ. QUESTIONS FOR SELF-CONTROL

1. *Кого вважають винахідником волейболу? Who is considered the inventor of volleyball?*

- А) Рубен Акоста / Ruben Acosta
- Б) Вільям Джон Морган / William John Morgan
- В) Джеймс Нейсміт / James Naismt

2. *Is Volleyball an Olympic sport?*

- А) Ні / No
- Б) Так /Yes

3. *Волейбол, як вид спорту з'явився в Україні / Volleyball as a sport appeared in Ukraine*

- А) в 1984 році / in 1984
- Б) 1936 році / in 1936
- В) 1925 році / in 1925

4. *Вага волейбольного м'яча складає... / The weight of a volleyball is.*

- А) 235 грамів / 235 grams

Б) 280 грамів / 280 grams

В) 290 грамів / 290 grams

5. *Хто слідкує за дотриманням правил гри у футболі ? Who makes sure the rules of the game are followed in football?*

А) Експерт / Expert

Б) Суддя / Referee

В) Асистент (помічник) арбітра / Assistant of arbitrator

6. *Якою є тривалість гри у футболі ? How long is a game of football?*

А) 120 хв. – 2 тайми по 60 хв. / 120 minutes - 2 halves by 60

Б) 40 хв. – 2 тайми по 20 хв. / 40 minutes - 2 halves by 20

В) 90 хв. – 2 тайми по 45 хв. / 90 minutes - 2 halves by 45

7. *Яка країна вважається батьківщиною футболу ? Which country is considered the birthplace of football?*

А) Бразилія / Brazil

Б) Франція / France

В) Англія / England

8. *Яка країна вважається батьківщиною баскетболу? Which country is considered the birthplace of basketball?*

А) Англія / England

Б) США / USA

В) Іспанія / Spain

9. *Розмір баскетбольного майданчика складає.../ The size of the basketball yard is...*

А) 28 м × 15 м / 28 meters by 15 meters

Б) 16 м × 10 м / 16 meters by 10 meters

10. *За якої мінімальної кількості гравців у баскетбольній команді суддя має право продовжувати офіційну гру ? At what minimum number of basketball players is the referee allowed to continue an official game?*

А) 2 гравця / 2 Players

Б) 1 гравець / 1 Player

В) 4 гравця / 4 Players

9. БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. Спортивный словарь русско-англо-латышско-немецкий / под ред. профессора У. Швинкса. Рига : Латвийская академия спортивной педагогики, 2010. 999 с.
2. FIFA. Laws of the game. URL: <https://img.fifa.com/image/upload/datdz0pms85gbnqy4j3k.pdf> (дата звернення: 26.10.2023).
3. Official Volleyball Rules 2017-2020. URL: https://www.fivb.org/EN/Refereeing-Rules/documents/FIVB-Volleyball_Rules_2017-2020-EN-v04.pdf (дата звернення: 25.10.2023)
4. NBA. Glossary of Terms. URL: <https://www.legitgamblingsites.com/online-betting/nba/glossary/> (дата звернення: 27.10.2023)

Навчально-методичне видання

Лутаєва Надія Валентинівна,
Дорош Віра Анатоліївна,
Умеренко Віктор Леонідович

**ВИКЛАДАННЯ ПРАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ З ІГРОВИХ ВИДІВ
СПОРТУ (ВОЛЕЙБОЛ, ФУТБОЛ, БАСКЕТБОЛ)
АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

Навчально-методичні рекомендації
для практичних занять з фізичного виховання

В авторській редакції
Комп'ютерна верстка В. А. Дорош

Експертний висновок склали: д-р наук з фіз. вихов. та спорту,
канд. психол. наук, доц. Валерій Пічурін,
д-р філос. наук, проф. Тетяна Власова

Зареєстровано НМВ УДУНТ (№ 666 від 09.11.2023)

Формат 60x84 ¹/₁₆. Ум. друк. арк. 2,38 Обл.-вид. арк. 1,69.
Зам. № 105

Видавець: Український державний університет науки і технологій
вул. Лазаряна, 2, ауд. 2216, м. Дніпро, 49010.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 7709 від 14.12.2022

Адреса видавця та дільниці оперативної поліграфії:
вул. Лазаряна, 2, Дніпро, 49010